[2024] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1235 : 2024 INSC 230

ਏਰਨਾਕੁਲਮ ਖੇਤਰੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਦੁੱਧ ਉਤਪਾਦਕ ਯੂਨੀਅਨ ਲਿਮਿਟੇਡ ਆਦਿ.

ਬਨਾਮ

ਨਿਥੂ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐਸ. ਆਦਿ।

(2024 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 1455 - 1459)

ਨਾਲ

(2024 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 1460 - 1461)

ਨਾਲ

(2024 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 1462)

31 ਜਨਵਰੀ 2024

[ਹਿਮਾ ਕੋਹਲੀ ਅਤੇ ਅਹਿਸਾਨੁਦੀਨ ਅਮਾਨਉੱਲ੍ਹਾ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਮੁੱਦਾ

ਅਪੀਲਕਰਤਾ, ਇੱਕ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸੋਸਾਇਟੀ, ਨੇ 29.01.2011 ਨੂੰ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮਤ ਭਰਤੀ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਹੋਰ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ, ਪਲਾਂਟ ਅਟੈਂਡਰ ਦੀ ਪੋਸਟ, ਗ੍ਰੇਡ-IIII. ਜਵਾਬਦੇਹੀਆਂ ਨੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਕੇਰਲ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ, ਹੋਰ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ, ਪਲਾਂਟ ਅਟੈਂਡਰਾਂ ਦੀਆਂ ਪੋਸਟਾਂ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨ ਲਈ. ਜਵਾਬਦੇਹ, ਮੰਨਿਆ, ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਵਾਦ ਐਕਟ, 1947 (ਆਈਡੀ ਐਕਟ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਪਾਅ ਦਾ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਪਰ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਸੁਸਾਇਟੀ ਨੇ ਹਾਈਕੋਰਟ ਅੱਗੇ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਹੋਰ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ, ਕਿ ਨਾਮਜ਼ਦ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਕੋਲ ਸਥਾਈ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਅਤੇ ਹੋਰ ਵੀ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਇੱਕ ਕੈਲੰਡਰ ਸਾਲ ਵਿੱਚ 200 ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਥਾਈ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਾਅਵੇ ਤੋਂ ਅਯੋਗ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਆਮ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਰੈਗੂਲਰਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਸੀ; ਕੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਰੈਗੂਲਰਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣਾ ਜਾਇਜ਼ ਸੀ।

ਹੈੱਡਨੋਟਸ

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ - ਆਰਟ.226 - ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਵਾਦ ਐਕਟ, 1947 - ਕੇਰਲ ਦੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਅਪੀਲ ਮਿਤੀ 09.01.2018 - ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵਿੱਚੋਂ ਆਮ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਸੂਚੀ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਰੈਗੂਲਰ ਕਰਨ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ

ਗਿਆ ਸੀ। ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਉਮਾਦੇਵੀ (2006) 4 SCC 1 - ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਸੋਸਾਇਟੀ ਨਾਲ ਠੇਕੇ 'ਤੇ ਆਮ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ; 60 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਰੋਟੇਸ਼ਨਲ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਰੁੱਝਿਆ; ਉਹ ਸਾਰੇ 12 ਕੈਲੰਡਰ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਵਿੱਚ 240 ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਲਈ ਨਿਰੰਤਰ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਸਨ; ਅਤੇ ਆਈ.ਡੀ. ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਥਾਈ ਕਾਮਿਆਂ ਵਜੋਂ ਵਿਹਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਸੋਸਾਇਟੀ ਆਈ.ਡੀ. ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਵਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇੱਕ ਸੰਸਥਾ ਹੈ - ਜਵਾਬਦਾਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਆਈ.ਡੀ. ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀ

ਨ ਉਪਾਅ ਨਹੀਂ - ਜਿਲ੍ਹਾ ਲੇਬਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੁਲ੍ਹਾ-ਸਫਾਈ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਆਈ.ਡੀ. ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਪਾਅ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ। ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਦਬਾਓ - ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਸਮਝੌਤਾ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਅਸਫਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਈਡੀ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ - ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਕੋਲ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਮੰਗਿਆ - ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀਆਂ ਬੇਨਤੀਆਂ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੱਕ 'ਤੇ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਆਮ ਆਧਾਰ; ਸਿਖਰ ਕੋਆਪਰੇਟਿਵ ਸੋਸਾਇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਸਰਕੂਲਰ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਨਾਮਜ਼ਦ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਥਾਈ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਇੱਕ ਕੈਲੰਡਰ ਸਾਲ ਵਿੱਚ 200 ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਸਥਾਈ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਆਯੋਜਿਤ: 1. ਸਾਰੇ ਸਵਾਲ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਵਿਵਾਦਿਤ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ - ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲੀਡ ਹੋਣ ਅਤੇ ਸਹੀ ਨਿਰਣੇ ਲਈ ਸਬੂਤ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ID ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਉਪਾਅ ਹੁੰਦਾ- ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਵਿਵਾਦਿਤ ਸਵਾਲਾਂ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਤੱਕ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਮਾਮਲਾ - 09 ਜਨਵਰੀ, 2018 ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਜੋ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ - ਜਵਾਬਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਆਈ.ਡੀ. ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਪਚਾਰਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਆਜ਼ਾਦੀ - ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਸੋਸਾਇਟੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਯੋਗ ਕਰਨ ਲਈ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਈ.ਡੀ. ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਚਿਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਹਾਰਾ ਲੈਣ ਲਈ। [ਪਾਰਾ 12, 21-24]

2. ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਪਰ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਵਿਵਾਦਿਤ ਸਵਾਲ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਣਾਏ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਕੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਫੋਰਮ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਖੋਜ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ- ਰਿੱਟ ਇੱਕ ਅਖ਼ਤਿਆਰੀ ਉਪਾਅ ਹੈ; ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਿੱਟ ਦੀ ਗ੍ਰਾਂਟ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਜੇਕਰ ਪੀੜਤ ਧਿਰ

ਏਰਨਾਕੁਲਮ ਖੇਤਰੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਦੁੱਧ ਉਤਪਾਦਕ ਯੂਨੀਅਨ ਲਿਮਿਟੇਡ ਆਦਿ ਬਨਾਮ ਨਿਥੂ ਅਤੇ ਹੋਰ। ਆਦਿ।

ਕੋਲ ਢੁਕਵੀਂ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਥਾਂ 'ਤੇ ਢੁਕਵਾਂ ਉਪਾਅ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਪਾਰਟੀ ਕੋਈ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕੇਸ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦੀ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਅਸਧਾਰਨ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਠੋਸ ਆਧਾਰ ਮੌਜੂਦ ਹਨ- ਜਦੋਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਰਿੱਟ ਅਦਾਲਤ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਉਪਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। [ਪਾਰਾ 15, 17, 18]

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ

ਗਜ਼ੁਲਾ ਦਸ਼ਰਥ ਰਾਮਾ ਰਾਓ ਬਨਾਮ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ **[1961] 2 ਐਸਸੀਆਰ 931 : ਏਆਈਆਰ 1961 ਐਸਸੀ 564;** ਯੋਗੇਂਦਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਯੂਨੀਅਨ ਅਤੇ ਹੋਰ **[1987] 2 ਐਸਸੀਆਰ 49 : (1987) 1 SCC 631;** ਜੀ.ਵੀਈਰੱਪਾ ਪਿੱਲਈ ਬਨਾਮ ਰਮਨ ਐਂਡ ਰਮਨ ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ ਹੋਰ **[1952] 1 ਐਸਸੀਆਰ 583 : (1952) 1 SCC 334 : AIR 1952 SC 192;** ਸੀ.ਏ. ਅਬਰਾਹਿਮ v. ਇਹ ਅਤੇ ਹੋਰ **[1961] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 765 : ਏਆਈਆਰ 1961 ਐਸਸੀ 609;** ਟੀਟਾਘੁਰ ਪੇਪਰ ਮਿੱਲਜ਼ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਉੜੀਸਾ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ **[1983] 2 SCR 743 : (1983) 2 SCC 433 : 1983 SCC (ਟੈਕਸ) 131 : ਏਆਈਆਰ 1983 ਐਸਸੀ 603;** ਵਰਲਪੂਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਆਫ਼ ਟਰੇਡ ਮਾਰਕਸ, ਮੁੰਬਈ ਅਤੇ ਹੋਰ **[1998] ਸਪਲਾਈ. 2 SCR 359 : (1998) 8 SCC 1 : AIR 1999 SC 22;** ਪੰਜਾਬ ਨੈਸ਼ਨਲ ਬੈਂਕ ਬਨਾਮ ਓ.ਸੀ. ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ **[2001] ਸਪਲਾਈ. 1 SCR 466 : (2001) 6 SCC 569;** ਰਾਧਾ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ ਬਨਾਮ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ **[2021] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 406 : (2021) 6 SCC 771 - 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ।**

ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਉਮਾਦੇਵੀ **[2006] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 953 : (2006) 4 SCC 1;** ਕੇ.ਐਸ. ਰਾਸ਼ਿਦ ਅਤੇ ਪੁੱਤਰ ਬਨਾਮ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਜਾਂਚ ਕਮਿਸ਼ਨ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ **[੧੯੫੪] ੧ SCR 738 : ਏਆਈਆਰ 1954 ਐਸਸੀ 207;** ਸੰਗਰਾਮ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਚੋਣ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ **[1955] 2 ਐਸਸੀਆਰ 1 : ਏਆਈਆਰ 1955 ਐਸਸੀ 425;** ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਬਨਾਮ ਟੀ.ਆਰ. ਵਰਮਾ **[1958] 1 ਐਸਸੀਆਰ 499 : ਏਆਈਆਰ 1957 ਐਸ.ਸੀ 882;** ਰਾਜ ਯੂ.ਪੀ. v. ਮੁਹੰਮਦ. ਨੂਹ **[1958] 1 ਐਸਸੀਆਰ 595 : ਏਆਈਆਰ 1958 ਐਸਸੀ 86;** ਕੇ.ਐਸ. ਵੈਂਕਟਰਮਨ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ (ਪੀ) ਲਿਮਿਟੇਡ v. ਮਦਰਾਸ ਰਾਜ **[1966] 2 ਐਸਸੀਆਰ 229 : ਏਆਈਆਰ 1966 ਐਸਸੀ 1089;** ਯੂ.ਪੀ. ਸਟੇਟ ਸਪਿਨਿੰਗ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਆਰ.ਐਸ. ਪਾਂਡੇ ਅਤੇ ਹੋਰ **[2005] ਸਪਲਾਈ. 3 SCR 603 : (2005) 8 SCC 264;** ਹਰਬੰਸਲਾਲ ਸਾਹਨੀਆ ਬਨਾਮ ਇੰਡੀਅਨ ਆਇਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਲਿਮਟਿਡ ਅਤੇ ਹੋਰ **(2003) 2 SCC 107 - ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।**

ਐਕਟਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ

ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਵਾਦ ਐਕਟ, 1947.

ਡਿਜੀਟਲ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ

ਕੀਵਰਡਸ ਦੀ ਸੂਚੀ

ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ; ਲਿਖਤ; ਅਖਤਿਆਰੀ ਉਪਾਅ; ਵਿਕਲਪਕ ਉਪਾਅ; ਅਸਧਾਰਨ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ; ਵਿਧਾਨਿਕ ਉਪਚਾਰ।

ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਕੇਸ

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: ਦੀਵਾਨੀ ਅਪੀਲ ਨੰ. 1455-1459 2024

WA ਨੰਬਰ 2484, 2532, 2569, 2613 ਅਤੇ 2614 ਵਿੱਚ ਏਰਨਾਕੁਲਮ ਵਿਖੇ ਕੇਰਲ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 09.01.2018 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ 2017 ਦੇ ਨਾਲ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 1460-1461 ਅਤੇ 2024 ਦਾ 1462

ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਹਾਜ਼ਰੀ

ਚੰਦਰ ਉਦੈ ਸਿੰਘ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਈ.ਐਮ.ਐਸ. ਅਨਮ, ਐਡਵ. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ।

ਕਾਲੇਸ਼ਵਰਮ ਰਾਜ, ਕੁ. ਤੁਲਸੀ ਕੇ. ਰਾਜ, ਕੁ. ਅਪਰਨਾ ਮੇਨਨ, ਸੁਵਿਦੱਤ ਐਮ.ਐਸ., ਸੀ.ਕੇ. ਸਸੀ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਮੀਨਾ ਕੇ. ਪੌਲੋਸ, ਐਡਵ. ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ।

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ / ਹੁਕਮ

ਆਰਡਰ

1. ਛੁੱਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

2. ਅਪੀਲਕਰਤਾ, ਇੱਕ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ ਨੇ 09 ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ।th ਜਨਵਰੀ, 2018 ਨੂੰ ਕੇਰਲ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਏਰਨਾਕੁਲਮ ਵਿਖੇ ਰਿੱਟ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤਾ[1] 11 ਦੇ ਆਮ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈth ਅਗਸਤ, 2017[2] ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਰਾਹੀਂ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਨੂੰ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੱਕ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਆਮ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਤਿਆਰ ਕਰਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਡੇਅਰੀ ਵਿਕਾਸ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਭੇਜੇ। ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਾਅਵੇ **ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਉਮਾਦੇਵੀ** [3].

---

1 ਰਿੱਟ ਅਪੀਲਾਂ ਨੰ.2484, 2532, 2564, 2569, 2578, 2612, 2613, 2614/2017

2 ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੰ.12126, 12353, 12354, 13469, 13998, 15931, 20085, 20848/2011

3 [2006] 3 SCR 953 : (2006) 4 SCC 1

4. ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਸੁਸਾਇਟੀ ਨੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵੀ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਇਹ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਕੋਈ ਰਾਜ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਅਥਾਰਟੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 12 ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਲਈ, ਅਨੁਕੂਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਲਈ। ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਫੈਸਲਾ ਵਿਚ **ਉਮਾਦੇਵੀ** (ਸੁਪਰਾ) ਤਤਕਾਲ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਲਈ ਇਸ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਕੋਈ ਅਰਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ-ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਅਨਿਯਮਿਤ ਨਿਯੁਕਤੀ ਨਹੀਂ ਸਨ ਬਲਕਿ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਨਿਯਮਤ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਸਨ।

5. ਅਸੀਂ ਨੋਟ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮਿਤੀ 15 ਦੇ ਸਰਕੂਲਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਉਜਰਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।th ਦਸੰਬਰ, 1992 ਅਤੇ 10th ਦਸੰਬਰ, 2010 ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਅਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਦਿਹਾੜੀ 'ਤੇ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। 15 ਦੇ ਸਰਕੂਲਰ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸ਼ਰਤਾਂth ਦਸੰਬਰ, 1992 ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਸੰਦਰਭ ਲਈ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

"(1) ਸਿਰਫ਼ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਮੈਂਬਰ-ਸਸਾਇਟੀਆਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਸ਼ਰਿਤਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਵੇਗਾ;

(2) ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ-ਸੋਸਾਇਟੀ ਵਿੱਚੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ;

(3) ਮੈਂਬਰ-ਸਸਾਇਟੀਆਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਆਸ਼ਰਿਤਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਵੇਗਾ;

Xxxxx

(10) ਜਿਹੜੇ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਥਾਈ ਨੌਕਰੀ ਲਈ ਕੋਈ ਤਰਜੀਹ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

6. ਸਰਕੂਲਰ ਮਿਤੀ 10th ਦਸੰਬਰ, 2010 ਨੇ ਪੈਰਾ 1 ਵਿੱਚ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ:

"1. ਸਿਰਫ਼ ਉਹਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਹੀ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜੋ ਮੈਂਬਰ- ਸੋਸਾਇਟੀਆਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਆਸ਼ਰਿਤਾਂ (ਆਸ਼ਰਿਤਾਂ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ, ਪਤਨੀ/ਪਤੀ ਦੇ ਬੱਚੇ)।

7. 29 ਨੂੰth ਜਨਵਰੀ, 2011, ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਸੁਸਾਇਟੀ ਨੇ ਪਲਾਂਟ ਅਟੈਂਡਰ, ਗ੍ਰੇਡ-III ਦੀ ਪੋਸਟ ਸਮੇਤ ਕਈ ਅਸਾਮੀਆਂ ਲਈ ਨਿਯਮਤ ਭਰਤੀ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦੇਣ ਲਈ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਕੰਮ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਕੀ ਸੀ ਪਲਾਂਟ ਅਟੈਂਡਰ ਜੋ ਉਸ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ ਪੋਸਟ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਸੁਸਾਇਟੀ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਵਿੱਚ ਪਲਾਂਟ ਅਟੈਂਡਰ ਦੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਅੱਗੇ, ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਏ ਗਏ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦੇ ਸੁਲਝਾਉਣ ਤੱਕ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਬਦਲਣ ਲਈ।

8. ਅਸੀਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਵਕੀਲ, ਸ਼੍ਰੀ ਕਾਲੇਸ਼ਵਰਮ ਰਾਜ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਵਾਦ ਐਕਟ, 1947 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਸੀ।[4] ਸੁਲ੍ਹਾ-ਸਫਾਈ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਫੇਲ੍ਹ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਸਮਰੱਥ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਹੰਗਾਮੀ ਹਾਲਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਜਿੱਥੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਸੁਸਾਇਟੀ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇ ਦੇ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਮੰਗਣ ਲਈ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਕੋਲ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਅਤੇ ਫਾਈਲ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵਿਕਲਪ ਨਹੀਂ ਬਚਿਆ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ.

9.ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਸੋਸਾਇਟੀ ਨਾਲ ਠੇਕੇ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਆਮ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਅਰਸੇ ਤੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। 60 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਰੋਟੇਸ਼ਨਲ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉਸੇ ਕੰਮ ਲਈ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਰੁੱਝੇ ਹੋਏ।

10. ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਆਧਾਰ (ਏ) ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਾਰੇ 12 ਕੈਲੰਡਰ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਵਿੱਚ 240 ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਨਿਰੰਤਰ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਇਲਾਜ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਆਈਡੀ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਥਾਈ ਕਾਮਿਆਂ ਵਜੋਂ। ਇਹ ਵੀ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ- ਸੋਸਾਇਟੀ ਇੱਥੇ ਆਈ.ਡੀ. ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਸੰਸਥਾ ਹੈ। ਇਸਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਣੇ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਰੈਫਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਲਈ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ। ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਲੇਬਰ ਅਫਸਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੁਲਾਹ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਅਜੇ ਵੀ ਲੰਬਿਤ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 11 ਵਜੋਂ ਉਕਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਨਤੀਜਾ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲਿਆ, ਪਰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਆਈ.ਡੀ. ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਪਾਅ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਦਬਾਅ ਪਾਉਂਦੇ ਰਹੇ। ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ

---

4. ਸੰਖੇਪ ਲਈ 'ਆਈਡੀ ਐਕਟ'

11. ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਸੋਸਾਇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਆਪਣੇ ਜਵਾਬੀ ਹਲਫਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਖਾਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਿਸਟਰ ਸੀ.ਯੂ. ਸਿੰਘ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਸੁਸਾਇਟੀ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਜਾਣਿਆ ਕਿ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਐਪੈਕਸ ਕੋਆਪਰੇਟਿਵ ਸੁਸਾਇਟੀ (ਏਪੀਸੀਓਐਸ) ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸਰਕੂਲਰ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਸੋਸਾਇਟੀ ਨੇ ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਨਾਮਜ਼ਦ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਥਾਈ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਅਜਿਹੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਸੁਸਾਇਟੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜਵਾਬੀ ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਇੱਕ ਕੈਲੰਡਰ ਸਾਲ ਵਿੱਚ 200 ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਹ ਸਥਾਈ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਸਨ।

12. ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰੇ ਸਵਾਲ ਵਿਵਾਦਿਤ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਢੁਕਵੀਂ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲੀਡ ਅਤੇ ਸਹੀ ਮੁਲਾਂਕਣ ਅਤੇ ਨਿਰਣਾਇਕ ਹੋਣ ਲਈ ਸਬੂਤ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਤੁਰੰਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਜਵਾਬਦਾਤਾ-ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ID ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਪਲਬਧ ਇੱਕ ਉਪਾਅ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਪਹਿਲੂ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਅਤੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸੁਣਾਏ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕੀਤਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਉਮਾਦੇਵੀ (ਸੁਪਰਾ) ਇਹ ਮੰਨਣ ਲਈ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ - ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਦੋ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਲਈ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸਲਈ ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਯਮਤ ਹੋਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਸਨ, ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਸੋਸਾਇਟੀ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਜਵਾਬਦੇਹ-ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲਈ ਗਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਿਛਲੇ 12 ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿੱਚ 240 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਨਿਯਮਤ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਮਾਦੇਵੀ (ਸੁਪਰਾ) ਨਿਯਮਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ।

13. ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅਨਿਯਮਿਤ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇ ਦੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸਰਕੂਲਰ ਮਿਤੀ 15th ਦਸੰਬਰ, 1992 ਅਤੇ 10th ਦਸੰਬਰ, 2010, ਇਹ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਸੋਸਾਇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਦੇ ਪੂਲ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਮੈਂਬਰ-ਸੋਸਾਇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸਨ ਅਤੇ ਬਾਕੀਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਆਸ਼ਰਿਤ ਸਨ। ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 16 ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਦੇ ਉਲਟ

ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਵਿੱਚ **ਗਜ਼ੁਲਾ ਦਸ਼ਰਥ ਰਾਮਾ ਰਾਓ ਬਨਾਮ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ**[5] ਅਤੇ **ਯੋਗੇਂਦਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਹੋਰ**[6].

14. ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਨਿਰੀਖਣ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ **ਯੋਗੇਂਦਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ**
(ਸੁਪਰਾ) ਢੁਕਵੇਂ ਹਨ:

"16. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬੁਨਿਆਦੀ ਨੁਕਸ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ, ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਨਿਯਮ, 1934 ਦੇ ਨਿਯਮ 12.14(3) ਜੋ ਕਿ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਅਤੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੁਲਿਸ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾ ਕਰਨਾ ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਹੋ ਗਿਆ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 16 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ (1) ਅਤੇ (2) ਜੋ ਇਸ ਕੇਸ ਲਈ ਸਮੱਗਰੀ ਹਨ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦੀਆਂ ਹਨ:

"16. (1) ਰਾਜ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਜਾਂ ਨਿਯੁਕਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਲਈ ਬਰਾਬਰੀ ਦੇ ਮੌਕੇ ਹੋਣਗੇ।

(2) ਕੋਈ ਵੀ ਨਾਗਰਿਕ, ਸਿਰਫ਼ ਧਰਮ, ਨਸਲ, ਜਾਤ, ਲਿੰਗ, ਵੰਸ਼, ਜਨਮ ਸਥਾਨ, ਰਿਹਾਇਸ਼ ਜਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਰਾਜ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਜਾਂ ਦਫ਼ਤਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਯੋਗ ਜਾਂ ਵਿਤਕਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।
"

17. ਹਾਲਾਂਕਿ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਹੈ ਜੋ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਮਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਜੋ ਪੁਲਿਸ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਅਸਮਰੱਥ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਇੱਕ ਵਿਵਸਥਾ ਜੋ ਬੱਚਿਆਂ ਜਾਂ ਵਾਰਡਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦਾ ਤਰਜੀਹੀ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਪੁਲਿਸ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਦੇ ਹੋਰ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਜਾਂ ਤਾਂ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਹਨ ਜਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਕਰਕੇ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋਏ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਪੁਲਿਸ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਜਾਂ ਵਾਰਡ ਜਾਂ ਹੋਰ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਹਨ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 16 ਦੇ ਉਲਟ ਹੋਵੇਗਾ। **ਜਨਤਕ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਸਾਰੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਰਾਜ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਹੇ ਜਾਂ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਸੇਵਾ ਮੁਕਤ ਹੋਏ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਵਾਰਸਾਂ ਜਾਂ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।** ਵਿੱਚ **ਗਜ਼ੁਲਾ ਦਸ਼ਰਥ ਰਾਮਾ ਰਾਓ ਬਨਾਮ ਏ.ਪੀ. [ਏ.ਆਈ.ਆਰ 1961 SC 564: (1961) 2 SCR 931]** ਮਦਰਾਸ ਹੇਰਾਡੀਟਰੀ ਵਿਲੇਜ ਆਫਿਸ ਐਕਟ, 1895 (1895 ਦਾ 3) ਦੀ ਧਾਰਾ 6(1) ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵੈਧਤਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਵਾਲ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਆਇਆ। ਉਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਨੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਦੋ ਜਾਂ ਦੋ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪਿੰਡਾਂ ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਜਾਂ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਤਾਂ ਕਿ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਪਿੰਡ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਦੋ ਜਾਂ ਦੋ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਧਾਰਾ 3 ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਵਰਗ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪਿੰਡ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਧਾਰਾ (1)

---

5. [1961] 2 ਐਸਸੀਆਰ 931 : ਏਆਈਆਰ 1961 ਐਸਸੀ 564

6. [1987] 2 ਐਸਸੀਆਰ 49 : 1987 (1) ਐਸਸੀ 631

ਉਸ ਐਕਟ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਜਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਪਿੰਡ ਦੇ ਇਕੱਠੇ ਜਾਂ ਵੰਡੇ ਗਏ ਪਿੰਡ ਦੀ ਹੋਂਦ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਪਿੰਡ ਜਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਲਈ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਵੇਂ ਦਫਤਰ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਉਹਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਕੇ ਭਰੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਦਫਤਰਾਂ ਦੇ ਆਖਰੀ ਧਾਰਕਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਕਤ ਉਪਬੰਧ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੁਲੈਕਟਰ ਨੂੰ ਦਫ਼ਤਰਾਂ ਦੇ ਆਖਰੀ ਧਾਰਕਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਕੇ ਉਕਤ ਨਵੇਂ ਦਫ਼ਤਰਾਂ ਨੂੰ ਭਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 16 ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸੀ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ pp. 940-41 ਅਤੇ 946-47 ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ:

“ਆਰਟੀਕਲ 14 ਭਾਰਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬਰਾਬਰੀ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਬਰਾਬਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਭ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਹੈ, ਚਾਹੇ ਇਸ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਗਰਿਕ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਆਰਟੀਕਲ 15 ਕੁਝ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਆਧਾਰਾਂ - ਧਰਮ, ਨਸਲ, ਜਾਤ, ਲਿੰਗ, ਜਨਮ ਸਥਾਨ ਜਾਂ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ 'ਤੇ ਵਿਤਕਰੇ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਹੈ, ਪਰ ਰਾਜ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਜਾਂ ਦਫ਼ਤਰ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਆਰਟੀਕਲ 16 ਕਲਾਜ਼ (1), ਰਾਜ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਜਾਂ ਨਿਯੁਕਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਲਈ ਮੌਕੇ ਦੀ ਬਰਾਬਰੀ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ ਧਾਰਾ (2) ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਜਾਂ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਵਿਤਕਰੇ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਰਟੀਕਲ 14 ਸਮਾਨਤਾ ਦੇ ਆਮ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ; ਆਰਟੀਕਲ 15 ਅਤੇ 16 ਦੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਇੱਕੋ ਹੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਹਨ ਕੁਝ ਖਾਸ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ ਨਾਗਰਿਕ. ਆਰਟੀਕਲ 15 ਆਰਟੀਕਲ 16 ਨਾਲੋਂ ਵਧੇਰੇ ਆਮ ਹੈ, ਬਾਅਦ ਵਾਲਾ ਰਾਜ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਜਾਂ ਨਿਯੁਕਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਅਨੁਛੇਦ 15 ਵਿਤਕਰੇ ਦੇ ਵਰਜਿਤ ਆਧਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ 'ਵੰਸ਼' ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 16 ਕਰਦਾ ਹੈ। **ਸਾਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਦਿਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਜਾਂ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 16 ਦੁਆਰਾ ਗਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਪੂਰੇ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਭਾਗ XIV ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਘਟਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ। ਸੇਵਾਵਾਂ ਜਾਂ ਉਸੇ ਵਿਸ਼ੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਪੁਰਾਣੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਐਕਟਾਂ ਵਿੱਚ ਉਪਬੰਧ।** (ਪੰਨਾ 940-41)।

ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 6(1) ਸਿਰਫ਼ ਮੂਲ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਿਤਕਰੇ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਵੇਂ ਦਫਤਰਾਂ ਨੂੰ ਭਰਨ ਲਈ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਕੁਲੈਕਟਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੇਗਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਦਫਤਰਾਂ ਦੇ ਆਖਰੀ ਧਾਰਕਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਤਮ ਯੋਗ ਸਮਝ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ, ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਸਿਰਫ ਮੂਲ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਿਤਕਰਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 16(2) ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ। (ਪੰਨਾ 946-47)

(ਮੂਲ ਵਿੱਚ ਜ਼ੋਰ)

18. **ਸਾਡਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਢਿੱਲ ਦੇਣ ਲਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਦਾਅਵਾ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰਾਂ ਦੇ ਵਾਰਡ ਜਾਂ ਬੱਚੇ ਜਾਂ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ "ਵੰਸ਼ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ। "ਕੇਵਲ, ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਨਾਲ ਵਿਤਕਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਸਿਰਫ਼ ਮੂਲ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜਨਤਕ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਦਿਖਾਈ ਗਈ ਕੋਈ ਤਰਜੀਹ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।** ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਢਿੱਲ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਕਾਂਸਟੇਬਲ ਵਜੋਂ ਭਰਤੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਯੋਗ ਸਨ ਜਿਸ 'ਤੇ ਉਹ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਕਾਮਯਾਬ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ।"

(ਜੋੜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

15. ਅਸੀਂ ਜਵਾਬਦਾਤਾ-ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ, ਸ਼੍ਰੀ ਕਾਲੇਸ਼ਵਰਮ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਵੀ ਨੋਟ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਉਪਾਅ ਹੈ ਜੋ ਹਮੇਸ਼ਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ-ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਸੀ। ਬਾਹਰ ।D ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਪਲਬਧ ਬਰਾਬਰ ਵਿਕਲਪਿਕ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਉਪਾਅ। ਇਹ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਿੱਟ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਪਰ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਵਿਵਾਦਿਤ ਸਵਾਲ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਫੋਰਮ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲਿਆਂਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਕੇ।

16. ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਵਿਕਲਪਿਕ ਉਪਾਅ ਉਪਲਬਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਲੜੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਨਾਲ

ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ (ਹਵਾਲੇ: **ਕੇ.ਐਸ. ਰਾਸ਼ਿਦ ਅਤੇ ਪੁੱਤਰ ਬਨਾਮ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਜਾਂਚ ਕਮਿਸ਼ਨ ਅਤੇ ਹੋਰ** [7], **ਸੰਗਰਾਮ ਸਿੰਘ ਵੀ. ਚੋਣ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ** [8], **ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਬਨਾਮ ਟੀ.ਆਰ. ਵਰਮਾ**[9], **ਰਾਜ ਯੂ.ਪੀ. v. ਮੁਹੰਮਦ. ਨੂਹ**[10] ਅਤੇ **ਕੇ.ਐਸ.ਵੈਂਕਟਰਮਨ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ (ਪੀ) ਲਿਮਟਿਡ ਵੀ. ਰਾਜ ਮਦਰਾਸ ਦੇ**[11]).

17. ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਰਿੱਟ ਦਾ ਉਪਾਅ ਇੱਕ ਅਖਤਿਆਰੀ ਉਪਾਅ ਹੈ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਕੋਲ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇਹ ਵਿਵੇਕ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਿੱਟ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਇਹ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਪੀੜਤ ਧਿਰ ਕੋਲ ਕਿਤੇ ਹੋਰ ਢੁਕਵਾਂ ਜਾਂ ਢੁਕਵਾਂ ਉਪਾਅ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ (ਹਵਾਲਾ: **ਯੂਪੀ ਸਟੇਟ ਸਪਿਨਿੰਗ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ ਵੀ. ਆਰ.ਐਸ. ਪਾਂਡੇ ਅਤੇ ਹੋਰ**[12]). ਇਹ ਵਿਵੇਕ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪਾਬੰਦੀ ਨਾਲੋਂ ਸਵੈ-ਲਗਾਏ ਸੰਜਮ ਦਾ ਨਿਯਮ ਹੈ। ਸੰਖੇਪ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਇਸਨੂੰ ਸੁਵਿਧਾ ਅਤੇ ਵਿਵੇਕ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਵੀ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵਿਕਲਪਿਕ ਉਪਾਅ ਮੌਜੂਦ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵਿਵੇਕ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੈ, ਕੁਝ ਸੰਕਟਕਾਲਾਂ ਵਿੱਚ, ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਜਿੱਥੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੋਈ ਵੀ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੋਈ ਹੈ ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹਨ ਜਾਂ ਅੱਗੇ, ਜਿੱਥੇ vires ਐਕਟ ਚੁਣੌਤੀ ਅਧੀਨ ਹੈ (ਹਵਾਲਾ: **ਹਰਬੰਸਲਾਲ ਸਾਹਨੀਆ ਬਨਾਮ ਇੰਡੀਅਨ ਆਇਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਲਿਮਟਿਡ ਅਤੇ ਹੋਰ**[13]). ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਆਪ 'ਤੇ ਲਗਾਈ ਗਈ ਸੀਮਾ ਵਧੇਰੇ ਚੰਗੀ ਭਾਵਨਾ ਦਾ ਨਿਯਮ ਹੈ।

18.ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਪਾਰਟੀ ਕਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਵਿਕਲਪਕ ਉਪਾਅ ਦਾ ਲਾਭ ਲਏ ਬਿਨਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਸਿਵਾਏ ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਪਾਰਟੀ ਇੱਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕੇਸ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦੇ ਅਸਾਧਾਰਣ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਠੋਸ ਆਧਾਰ ਮੌਜੂਦ ਹਨ। ਉਸੇ ਭਾਵਨਾ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਮੂਰਤੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ

---

7 (1954) ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 738 : AIR 1954 ਐਸ.ਸੀ 207

8 (1955) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 1 : AIR 1955 ਐਸ.ਸੀ 425

9 (1958) ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 499 : AIR 1957 ਐਸ.ਸੀ 882

10 (1958) ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 595 : AIR 1958 ਐਸ.ਸੀ 86

11 (1966) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 229 : AIR 1966 ਐਸ.ਸੀ 1089

12 [2005] ਸਪਲਾਈ. 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 603 : (2005) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 264

ਲੜੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਧਿਰ ਨੂੰ ਰਿੱਟ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਉਪਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। (ਹਵਾਲਾ: **ਜੀ. ਵੀਰੱਪਾ ਪਿੱਲੈ v. ਰਮਨ ਐਂਡ ਰਮਨ ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ ਹੋਰ** [14], **ਸੀ.ਏ. ਅਬਰਾਹਿਮ v. ਇਹ ਅਤੇ ਹੋਰ**[15], **ਤਿਤਾਘੁਰ ਪੇਪਰ ਮਿੱਲਜ਼ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵੀ. ਰਾਜ ਉੜੀਸਾ ਅਤੇ ਹੋਰ**[16], **ਵਰਲਪੂਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਆਫ਼ ਟਰੇਡ ਮਾਰਕਸ, ਮੁੰਬਈ ਅਤੇ ਹੋਰ**[17] ਅਤੇ **ਪੰਜਾਬ ਨੈਸ਼ਨਲ ਬੈਂਕ ਬਨਾਮ ਓ.ਸੀ. ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ**[18]).

19. ਵਿਚ ਵਿਕਲਪਕ ਉਪਾਅ ਦਾ ਨਿਯਮ ਚਰਚਾ ਲਈ ਆਇਆ **ਵਰਲਪੂਲ ਨਿਗਮ (ਸੁਪਰਾ)** ਅਤੇ ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ:

“14. ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਧਿਕਾਰਤ ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸੰਪੂਰਨ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਪਬੰਧ ਦੁਆਰਾ ਸੀਮਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਭਾਗ III ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਬੰਦੋਬਸਤ ਕਾਰਪਸ, ਹੁਕਮ, ਮਨਾਹੀ, ਕੋ-ਵਾਰੰਟੋ ਅਤੇ ਸਰਟੀਓਰਰੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਸਗੋਂ "ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਮਕਸਦ.

15. ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ, ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਜਾਂ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਖ਼ਤਿਆਰ ਹੈ। ਪਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ 'ਤੇ ਕੁਝ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਗਾਈਆਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਉਪਾਅ ਉਪਲਬਧ ਹੈ, ਤਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ। ਪਰ ਬਦਲਵੇਂ ਉਪਾਅ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਤਿੰਨ ਸੰਕਟਕਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬਾਰ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਲਗਾਤਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ, ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਉਲੰਘਣਾ ਹੋਈ ਹੈ। ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਐਕਟ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਬਿੰਦੂ 'ਤੇ ਕੇਸ-ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਬਹੁਤਾਤ ਹੈ ਪਰ ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਚੱਕਰ ਦੇ ਇਸ ਚੱਕਰ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਵਿਕਾਸਵਾਦੀ ਯੁੱਗ ਦੇ ਕੁਝ ਪੁਰਾਣੇ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਾਂਗੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਅਜੇ ਵੀ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਹਨ।

---

13 (2003) 2 SCC 107

14 [1952] 1 SCR 583 : (1952) 1 SCC 334 : AIR 1952 SC 192

ਏਰਨਾਕੁਲਮ ਖੇਤਰੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਦੁੱਧ ਉਤਪਾਦਕ ਯੂਨੀਅਨ ਲਿਮਿਟੇਡ ਆਦਿ ਬਨਾਮ ਨਿਥੂ ਅਤੇ ਹੋਰ। ਆਦਿ।

15 (1961) 2 ਐਸਸੀਆਰ 765 : ਏਆਈਆਰ 1961 ਐਸਸੀ 609

16 [1983] 2 ਐਸਸੀਆਰ 743 : (1983) 2 ਐਸਸੀਸੀ 433 : 1983 ਐਸਸੀਸੀ (ਟੈਕਸ) 131: ਏਆਈਆਰ 1983 ਐਸਸੀ 603

17 [1998] ਸਪਲਾਈ. 2 SCR 359 : (1998) 8 SCC 1 : AIR 1999 SC 22

18 [2001] ਸਪਲਾਈ. 1 SCR 466 : (2001) 6 SCC 569

20. ਵਿੱਚ **ਰਾਧਾ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ ਬਨਾਮ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ**[19], ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਗੁਡਸ ਐਂਡ ਸਰਵਿਸ ਟੈਕਸ ਐਕਟ, 2017 ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਵਿੱਤੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਇੰਟਰਫੇਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲਾ, ਜਿੱਥੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਾਇਰ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਰਾਜ ਕਰ ਅਤੇ ਆਬਕਾਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਮੁਲਾਂਕਣਕਰਤਾ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਅਸਥਾਈ ਕੁਰਕੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਸੀ ਅਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦਾ ਸਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ:

"27. ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਜੋ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਉਹ ਹਨ:

27.1. ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਅਧੀਨ ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

27.2. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਕੋਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਖ਼ਤਿਆਰ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ 'ਤੇ ਲਗਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪੀੜਤ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਇੱਕ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਵਿਕਲਪਕ ਉਪਾਅ ਉਪਲਬਧ ਹੈ।

27.3. ਵਿਕਲਪਕ ਉਪਾਅ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦੇ ਅਪਵਾਦ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿੱਥੇ:

(a) ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਭਾਗ III ਦੁਆਰਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ;

(ਬੀ) ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੋਈ ਹੈ; (c) ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹਨ; ਜਾਂ (ਡੀ) ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

27.4. ਇੱਕ ਵਿਕਲਪਿਕ ਉਪਾਅ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਦੇ ਅਧੀਨ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇੱਕ ਢੁਕਵੇਂ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਕੱਢਦਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਵਿਕਲਪਕ ਉਪਾਅ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

27.5. ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਖੁਦ ਇਸ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਦੇਣਦਾਰੀ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਉਪਾਅ ਜਾਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਦੇ ਅਧੀਨ

_____

19 [2021] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 406 : (2021) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 771

ਅਖਤਿਆਰੀ ਉਪਾਅ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨੀ ਉਪਾਅ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਵਿਧਾਨਕ ਉਪਚਾਰਾਂ ਦੀ ਥਕਾਵਟ ਦਾ ਇਹ ਨਿਯਮ ਨੀਤੀ, ਸਹੂਲਤ ਅਤੇ ਵਿਵੇਕ ਦਾ ਨਿਯਮ ਹੈ।

27.6. ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਵਿਵਾਦਿਤ ਸਵਾਲ ਹਨ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਅਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜੇਕਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਨਿਰਪੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਵਿਵਾਦ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਲਈ ਉਸ ਦੇ ਰਿੱਟ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

28. ਇਹਨਾਂ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਚੰਦ ਰਤਨ ਬਨਾਮ ਦੁਰਗਾ ਪ੍ਰਸਾਦ [ਚੰਦ ਰਤਨ ਬਨਾਮ ਦੁਰਗਾ ਪ੍ਰਸਾਦ, (2003) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 399], ਬਾਬੂਭਾਈ ਮੂਲਜੀਭਾਈ ਪਟੇਲ ਬਨਾਮ ਨੰਦਲਾਲ ਖੋਡੀਦਾਸ ਬਾਰੋਟ [ਬਾਬੂਭਾਈ ਮੂਲਜੀਭਾਈ ਪਟੇਲ ਬਨਾਮ ਨੰਦਲਾਲ ਖੋਡੀਦਾਸ ਬਨਾਮ] ਵਿੱਚ ਲਗਾਤਾਰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਬਰੋਟ, (1974) 2 SCC 706] ਅਤੇ ਰਾਜਸਥਾਨ SEB ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ [ਰਾਜਸਥਾਨ SEB ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਯੂਨੀਅਨ, (2008) 5 SCC 632] ਹੋਰ ਫ਼ੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।"

21. ਤਤਕਾਲ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਵਿਵਾਦਿਤ ਸਵਾਲ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਤੱਕ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਸੋਸਾਇਟੀ ਨੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ-ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਿਛਲੇ 12 ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲਗਾਤਾਰ 240 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਨਿਯਮਤ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਪਹਿਲੂ ਲਈ ਉਚਿਤ ਫੋਰਮ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਬੂਤ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

22. ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਸੀਂ ਮਿਤੀ 09 ਦੇ ਨਿਰਪੱਖ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹਾਂ।th ਜਨਵਰੀ, 2018 ਜੋ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ- ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ।D ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਪਾਅ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

23. ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ-ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਜੋ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਸੋਸਾਇਟੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਆਈਡੀ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਢੁਕਵਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਹਾਰਾ ਲੈਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ ਸਕਣ ਅਤੇ ਸਟੇਅ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਖਲ ਕਰ ਸਕਣ। ਇਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਗੁਣਾਂ 'ਤੇ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਸੁਣਿਆ ਅਤੇ ਨਿਪਟਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।

24. ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸਿਰਲੇਖ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ: ਕੇਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ:

ਹਰਸ਼ਿਤ ਆਨੰਦ, ਹਨੀ. ਐਸੋਸੀਏਟ ਐਡੀਟਰ ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ।

(ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ: ਸ਼ਾਦਨ ਫਰਾਸਾਤ, ਐਡ.)5

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

PALLAV THAKUR ADVOCATE